

“El projecte europeu és víctima del seu propi èxit”

Timothy Garton Ash (Londres, 1955), un dels historiadors britànics més prestigiosos, opina que les eleccions al Parlament Europeu han tingut un efecte molt negatiu sobre la socialdemocràcia i augura una desfeta del laborisme al Regne Unit.

No és una paradoxa que, enmig de la pitjor crisi econòmica mundial des de la Gran Depressió, l'electorat s'haja allunyat dels socialdemòcrates i els socialistes a les últimes eleccions europees?

—Crec que hi ha una explicació. En primer lloc, sembla que els votants creuen que conservadors i liberals són més competents quan es tracta de política econòmica. I en segon lloc, estem vivint una tornada al nacionalisme com a reacció a la gran crisi global. I amb aquest nacionalisme, l'electorat tendeix més cap a la dreta que no pas cap a l'esquerra, en alguns casos molt cap a la dreta.

—Era lògic pensar que l'esquerra, crítica amb el capitalisme, eixiria beneficiada d'una crisi del capitalisme?

—En el fons, al Regne Unit, per exemple, i a d'altres països, com Alemanya, hi ha dos partits socialdemòcrates, amb diferències mínimes. Els conservadors de David Cameron segueixen els plantejaments de l'ex primer ministre Tony Blair, excepte en matèria de política europea. Pel que fa a Alemanya, no hi ha diferències decisives entre demòcrates cristians i socialdemòcrates, almenys no n'hi ha segons els estàndards de l'últim segle.

—En altres paraules, hi ha una manca de diferències polítiques i tothom és socialdemòcrata?

—Això és el que pense. No es tracta del capitalisme en si mateix, sinó de quina forma de capitalisme funciona millor al nostre país. I aquí entra també la qüestió de les competències. Els nostres governs es comporten cada vegada més com a simples gerents. Passats deu anys, els ciutadans ja no estan satisfets amb la gestió, i llavors ve un nou gerent.

—L'esquerra europea ha perdut la seua identitat per culpa de polítics com Tony Blair i Gerhard Schröder, que creien en el mercat lliure i abandonaren els principis clàssics de la socialdemocràcia. No és aquest el motiu de la seua derrota a tot Europa?

—No ho crec. En cada cas, els votants estan triant una versió de socialdemocràcia liberal europea. Potser la millor socialdemocràcia els l'ofereix un partit que s'anomena conservador.

—Un 15 % del nou Parlament Europeu, si més no, estarà format per radicals d'extrema dreta, bufons de la política i partits de protesta. Què significa això per al futur d'Europa?

—Si no recorde malament, Bertolt Brecht, parlant del nazisme, va dir: “Segueix fèrtil el ventre que va parir aquest fruit”. Ens enganyem si pensem que la temptació de la xenofòbia, el nacionalisme i el populisme està superada; no ens ha de sorprendre que aquestes forces reapareguen just enmig d'una gran crisi econòmica. Hem de tornar a donar credibilitat a l'economia social de mercat, com a solució central per a la classe mitjana.

—I com ho podem fer?

La Unió Europea té dos reptes crucials. El primer, la creació efectiva de treball per a la major part de la societat i el segon, la integració dels conciutadans que no són d'origen europeu. Són dues cares de la mateixa moneda.

—Al cap i a la fi, què és el que diuen els populistes i els xenòfobs des de Letònia fins a Portugal, des de Finlàndia fins a Grècia? Diuen: “les coses ens van fatal, i els altres en tenen la culpa”. Les dues parts de la frase han de tractar-se políticament?

—Al Regne Unit, el feixista Partit Nacional Britànic (BNP) ha guanyat per primera vegada dos escons. Una cosa semblant ha passat a Romania, a Finlàndia i a Hongria. A tot arreu hi ha hagut un avanç semblant del feixisme. Fins ara, ací al Regne Unit, el Partit Conservador havia pogut neutralitzar l'extrema dreta. Però en aquestes eleccions no només el BNP ha guanyat els seus dos primers escons, sinó que, a més a més, l'antieuropeu UKIP, Partit de la Independència del Regne Unit, ha tret fins i tot més vots que els laboristes. És preocupant.

—Aquest èxit de la ultradreta i la derrota de l'esquerra assenyalen també una manca de solidaritat entre l'electorat europeu?

—La solidaritat és certament un valor europeu, però la nostra disposició per a mostrar solidaritat té els seus límits, especialment envers els pobres, sobretot si no són d'origen europeu. El principal motiu és el fet que hem desenvolupat estats de benestar difícils de sostenir. La integració dels immigrants

als Estats Units resulta més senzilla, perquè no hi ha un estat de benestar.

Mentre que Europa es mou cap a la dreta, els EUA, sota l'administració de Barack Obama, està descobrint l'economia social de mercat i s'acosta a l'esquerra.

—Aviat els Estats Units seran més europeus del que ho som nosaltres. Com ho expliquen?

Fa sis anys, l'assaig dels filòsofs Jürgen Habermas i Jacques Derrida en relació amb el debat sobre la crisi d'Iraq va fer que Europa, amb els seus valors socials progressistes, s'oposara als EUA. En aquest sentit, ara Obama, en termes del seu sistema de valors, és certament un europeu. Ara la classe mitjana nord-americana és conscient, perquè ho ha patit en primera persona, de la brutalitat i la injustícia de la desenfrenada economia de lliure mercat anglosaxona, per exemple en matèria de sanitat.

—Les eleccions eren unes eleccions europees i de moment no s'ha parlat gaire d'Europa, sinó de política nacional. És una mostra que Europa no està en absolut unida, sinó que, de fet, està dividida?

—M'agrada dir que les vertaderes eleccions europees tindran lloc a Alemanya a finals de setembre. Les eleccions al parlament alemany són sens dubte més importants per al futur de la Unió Europea.

—Per què?

—Es tracta de l'estat membre més

important de la Unió Europea. Les competències del Parlament Europeu han augmentat força i crec que l'electorat n'infravalora la influència real. No obstant això, la Unió Europea no és una democràcia directa ni ho serà aviat. Els electors ho saben i, per tant, el seu comportament és completament racional.

Les competències del Parlament Europeu s'han augmentat en part amb l'esperança que la participació a les eleccions també augmentara, i en canvi ha estat més baixa que mai.

La participació no millorarà en un futur immediat fins que no estiguem preparats per a fer un gran pas cap a uns Estats Units d'Europa, cap a una democràcia directa. Gairebé cap país d'Europa no hi està preparat. El Parlament romandrà com a part del sistema europeu, però els elements decisius continuaran sent el Consell Europeu, el Consell de Ministres i la cooperació entre governs democràtics.

—El desinterès de l'electorat evidencia que la política europea s'ha desvinculat dels seus ciutadans?

—El projecte europeu és víctima del seu propi èxit. L'argument pro-europeu pren la mateixa forma a tots els estats, deixant a banda les diferències nacionals: les coses ens van malament, però gràcies a Europa tot millorarà. Llavors, però, arriba el moment que donem per descomptat el concepte d'Europa, cosa que ens porta a la pregunta següent: quin és el sentit d'Europa?

—I quin és?

—Per exemple, necessitem una política exterior europea, una política comuna, per poder defensar els nostres interessos en un món no europeu.

—Creieu que encara es poden aplicar les paraules del premi Nobel Henry Kissinger?

—Quin és el número de telèfon d'Europa? Crec que Kissinger no ho va dir mai, per cert. A la Universitat fèrem una profunda investigació i no vam poder trobar la font d'aquesta citació. Finalment, vaig escriure personalment a Henry Kissinger i li vaig preguntar on ho havia dit. La seua resposta va ser genial: “Crec que ho he hagut de dir, però simplement no recorde quan ni on”. Naturalment, el comentari té la seua part de veritat. Des del punt de vista de Washington, Moscou o Pe-

“Gordon Brown no és un mal primer ministre, pel que fa al contingut de les seues polítiques”.

quín, Europa no existeix com a actor en la política exterior. Hem de començar a existir-hi.

—Creieu que França o Alemanya renunciaran a les seues pròpies polítiques exteriors? Els interessos nacionals no estan sempre per damunt dels interessos europeus?

—Per què sempre? Les coses que han estat certes en el passat no tenen per què continuar aplicant-se en el futur. El marc alemany era la personificació de la identitat del país i els alemanys hi renunciaren. La història de la Unió Europea durant els últims cinquanta anys és la història de reptes impossibles que finalment es fan realitat.

—I com podem aconseguir una política exterior comuna?

—No necessitem uns Estats Units d'Europa per a aconseguir-ho. El que necessitem, sobretot, és la voluntat política d'una coalició estratègica d'estats membre, que ha d'incloure Alemanya, França i la Gran Bretanya, però també uns altres estats. Ales-

hores serà possible aconseguir una política exterior comuna. Hi ha una gran diferència, però, entre renunciar a una moneda i renunciar a una política exterior pròpia. Des de la perspectiva econòmica, la Unió Europea es veu com un èxit, però políticament és molt criticada. Al Regne Unit i als països de l'Est, els euroescèptics demanen tornar a una unió purament econòmica.

En qualsevol cas, avui dia ja tenim una política exterior comuna, per exemple, pel que fa al programa nuclear de Teheran, i tothom hi està d'acord. Ara és el moment d'explicar el sentit de perseguir una política comuna pel que fa a Rússia i la Xina, i d'explicar que junts tenim més força que no pas individualment.

—No creieu que és un vot de desconfiança en Europa l'elecció per al parlament d'algú com la Paris Hilton romanesa, la filla del president, Elena Basescu, o del Partit Pirata suec, i de personatges estranys i bufoncos com el populista austríac

Hans-Peter Martin?

—És una indicació de dues coses. La primera, que els electors pensen que el Parlament Europeu no és tan important, així que es poden permetre el luxe de triar un parell de pirates. I la segona és que hi ha, a tot Europa, una profunda i creixent insatisfacció envers la classe política, fins al punt d'un ambient pre-revolucionari. L'escàndol de les despeses abusives dels polítics britànics n'és un exemple entre molts altres casos.

—I d'on ve aquesta profunda insatisfacció?

—He sentit les mateixes paraules en una gran varietat de persones de diferents països: el parlament és com un autoservei, els polítics només hi són per aconseguir els seus propis interessos.

—Aquesta opinió generalitzada es reforça amb l'escàndol que envolta els membres del Parlament britànic, que utilitzaven els diners públics per a comprar televisors de plasma i pel·lícules porno.

—L'assumpte és molt més complicat. Fa prop de trenta anys, els polítics no van tenir el coratge suficient per a aprovar un millor sou per als parlamentaris i es van inventar l'absurd sistema de les anomenades despeses, que en realitat eren un complement. Com a conseqüència, tots els membres del parlament britànic van esdevenir cavallers de les despeses. I alguns eren fins i tot cavallers reals, no és així?

—**Si res no canvia, sembla que David Cameron serà el pròxim primer ministre al Regne Unit.**

—Sí.

—**Cameron ha amenaçat de portar a terme un referèndum sobre el tractat de Lisboa. Seria una declaració de guerra a Europa. Creieu que realment ho farà?**

—Crec que si a David Cameron li injectàreu un sèrum de la veritat, probablement hauria de confessar la seua esperança secreta que el tractat es ratifique abans que ell arribi al poder, de manera que ja no caldria fer el referèndum. Crec que en el fons no és un euroescèptic. La majoria dels seus parlamentaris i el seu portaveu de política exterior, William Hague, sí que ho són, per convicció. Cameron ha d'utilitzar, però, aquesta retòrica, especialment perquè el Partit de la Independència va obtenir molt bons resultats. Per a la Unió Europea és molt important que el final de l'administració de Gordon Brown s'allargue tant com sigui possible.

Cameron està intentant fer una aliança al Parlament Europeu amb els conservadors de Polònia i la República Txeca contraris a Europa. Farsa sobre farsa. Malauradament, David Cameron va mostrar una actitud molt clara sobre la seua posició al Parlament Europeu l'any 2005, quan lluitava per dirigir el Partit Conservador. Tot i que va aprendre una important lliçó de Blair: no et

“Les vertaderes eleccions europees tindran lloc a Alemanya a finals de setembre”

comprometis a res. Però precisament ara ha de romandre fidel a si mateix i està compromentent els conservadors britànics. De sobte s'han ajuntat amb letons amics de la SS, polonesos homòfobs i txecs que neguen el canvi climàtic.

—**Realment, Gordon Brown és, com diuen, el pitjor primer ministre britànic des de Neville Chamberlain?**

De cap manera. No és un mal primer ministre, pel que fa al contingut de les seues polítiques. No sé si l'inexpert David Cameron podria manejar amb més efectivitat aquesta gran crisi. Pel que fa a la personalitat, però, és sens dubte un dels polítics més dèbils. Ha comès un error darrere d'un altre. No té talent per a vendre les seues polítiques. Sembla ridícul en els seus vídeos al Youtube, on apareix com un iaio, quan intenta vendre la seua solució a l'assumpte de les despeses. No coneix les tècniques de la maquinària política.

—**Li falta carisma?**

—I tant. Ni tan sols ha aconseguit mostrar-se com una persona directa i íntegra. Vol manipular l'opinió pública i el pitjor del cas és que ho intenta i no ho aconsegueix.

—**Qui és el responsable de la mort del partit New Labour, Tony Blair o Gordon Brown?**

—Si açò és la mort, aleshores ha tingut una bona vida. De fet, ha estat una vida amb molt d'èxit: tres períodes legislatius consecutius, cosa que els laboristes no havien aconseguit en cent anys. A més a més, el govern laborista deixa una herència força substancial, incloent els conservadors que majoritàriament han adoptat l'enfocament del New Labour.

Al cap i a la fi, podrien tornar a guanyar els laboristes, potser encapçalats per Alan Johnson. Com a historiador sé que tot és possible, tret d'evitar la mort. Però em jugaria una ampolla de xampany que fins i tot amb el millor líder laborista del món no guanyarien les pròximes eleccions.

—**De quina mida?**

—De la mida d'una ampolla tipus magnum [1,5 litres].

**Mathieu von Rohr
Thomas Hüetlin**

Traducció de Sara Roca

El govern de Sri Lanka vol mostrar que la guerra civil ha acabat i, com a signe de normalitat, ha convocat eleccions per al dia 8 d'agost. Mentrestant, però, uns 300.000 civils tàmls continuen amuntegats en camps de refugiats i és poc probable que puguin votar.